

Насильство над дітьми та Конвенція ООН про права дитини [1] ... історія, що розвивається

Вступ

«... Він милостивий і милосердний, повільний на гнів, багатий добротою і терплячий у покаранні». (Йоїл 2:13)

Насильство над дітьми [2] може набувати багатьох форм, і жодна з них не є настільки кричущою, як ті, що включають зловживання довірою та системний захист кривдників, а не дітей-жертв з боку потужних установ. Католицька церква є однією з таких установ. В останні десятиліття вона зіткнулася зі справжнім цунамі підтвердженого фізичного та сексуального насильства над дітьми в установах Католицької Церкви, яке здійснюється персоналом Церкви та приховується церковною владою. Шкода дітям невимовна. Шкода довірі до Церкви є незліченною. Це потенційно становило загрозу існуванню Церкви, особливо на Заході.

Спочатку інституційна реакція Церкви була нерішучою та самозахисту, але тепер, здається, Святий Престол серйозно залучений у спроби відновити не лише зруйновану довіру віруючих, але й свій імідж борця за дітей за зразком Христа. Однак його увага майже виключно зосереджена на питанні сексуального насильства над дітьми священнослужителями та неправильному управлінні єпископату.

Я маю намір стверджувати тут, що, незважаючи на ці зусилля, Святий Престол все ще значною мірою не діє, коли йдеться про побудову, прийняття та запровадження надійного етосу прав дитини в усій Вселенській Церкві, у її праві, її вченнях, її практиках та її полеміці. З того часу, як у 1990 році він запропонував палку підтримку Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини 1989 року (UNCRC), Святий Престол зараз сильно відстав від історії, оскільки історія розвитку автономних прав і захисту дітей розвивається на міжнародному та національному рівнях способами, які здавалися б малоімовірними лише покоління тому.

Існує безліч переконливих прикладів зміни ставлення до того, що є насильством щодо дітей і що є правом дитини на свободу від насильства, з сучасного глобального хрестового походу проти шкідливих методів конверсії ЛГБТІ, які в основному практикують релігійні організації, включаючи Католицьку Церкву [3] до ще більш просунутого хрестового походу проти використання тілесних покарань у школах і вдома. Ось готові теми, де керівництво Католицької Церкви, активно залучаючись до сучасних досліджень, інтелектуального дискурсу та особливо Комітету ООН з прав дитини, може допомогти змінити обличчя землі. Комітет з прав дитини рішуче заявив усім державам-учасницям, що Конвенція забороняє всі форми тілесних покарань, у тому числі з боку батьків. Він попередив, що діти та підлітки особливо вразливі до практики «конверсійної терапії». [4] Багато держав-учасниць заборонили тілесні покарання та все більше, хоча все ще невелика кількість, заборонили конверсійну терапію, якщо в ній беруть участь особи, яким ще не виповнилося вісімнадцяти років [5] або які планують це зробити [6]. За даними Комітету з прав дитини, Католицька церква перебуває на неправильному боці обох практик.

Якщо придивитися ближче до тілесних покарань, де еволюція мислення є досить прогресивною, позиція Церкви є досить показовою. Століттями тілесні покарання дітей у школах і вдома сприймалися як належне. Це не розглядалося як форма насильства над дітьми. Це не було розцінено як зловживання. Це не було розцінено як порушення прав дитини. Сьогодні в міжнародному законодавстві про права дитини це розглядається як усе вищезазначене. Це, безсумнівно, все ще неприємне і спірне питання, питання в перехідному періоді.

Зараз тілесні покарання в школах заборонені в більш ніж у ста країнах, але залишається велика стриманість щодо державного втручання у застосуванні його батьками, що було заборонено лише в меншості, хоча кількість юрисдикцій зростає [7].

За словами Патріка Ленти у його нещодавній філософській праці про тілесні покарання, «у всьому світі четверо з кожних п'яти дітей віком від 4 до 14 років зазнають тілесних покарань вдома. Багато також у школі». «Можна подумати, — уїдливо зауважує Лента, — що такий стан справ міг привернути увагу моральних і соціальних філософів, але насправді вони сприяли... не більше, ніж розрізнені зауваження». [8] Він міг би додати католицьких богословів, канонічних юристів, антропологів, Папську раду у справах сім'ї [9], яка нині є частиною Дикастерії у справах сім'ї, мирян і життя, колишню Конгрегацію католицької освіти [10] та Папську церкву, Комісію у справах неповнолітніх [11]. Це інституції, від яких можна було очікувати, що вони внесуть щось у ці дебати, що розвиваються, але вони не зробили нічого. Папа Римський Франциск зробив лише неоднозначне зауваження на користь використання батьками тілесних покарань [12]. Їхню неспроможність залучитися до обговорення ще важче зрозуміти в світлі серії вичерпних і тривожних звітів, створених урядом на замовлення найрозвиненіших демократій світу, які представили переконливі портрети систематичного надмірного та гнітючого фізичного насильства в католицьких закладах і школах, де тілесні покарання були дозволені законом [13]. Лише ці звіти повинні були підштовхнути Святий Престол до принаймні серйозної наукової взаємодії зі світовими експертами з цього питання, не кажучи вже про серйозну внутрішню наукову співпрацю щодо його законів і вчень.

Існують інші переконливі причини, чому Святий Престол повинен брати активну участь у цьому перетворенні традиційних давніх уявлень про те, що є насильством щодо дітей. Перша причина пов'язана із суттєвою моральною, пастирською, освітньою та опікунською роллю, яку Святий Престол винятково відіграє в житті дітей у всьому світі. У цьому глобальному контексті існують явно суперечливі погляди на тілесні покарання у різних державах, культурах і релігіях.

Друга причина полягає в тому, що Святий Престол є державою-учасницею Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини (1989 р.) і як такий зобов'язаний поважати та виконувати у своїй юрисдикції (Святого Престолу) положення статті 19, яке забороняє насильство над дитиною. І тут немає місця сумнівам чи дискусіям. Однозначна точка зору Комітету з прав дитини, який стежить за виконанням Конвенції державами-учасницями, полягає в тому, що всі форми тілесних покарань дітей, незалежно від того, наскільки легкі, ким і за яких обставин, завжди є неправильними і завжди порушення прав дитини [14]. Комітет обговорив це питання з представниками Святого Престолу і рішуче заявив, що вчення Католицької Церкви з цього питання є неправильним і що Святий Престол порушує свої зобов'язання держави-учасниці за Конвенцією, продовжуючи виправдовувати тілесні покарання в рамках вчення Вселенської Католицької Церкви [15].

Я хочу розглянути обидві ці переконливі причини, оскільки вони розкривають ставлення Святого Престолу до прав дитини загалом, його тонке ставлення до насильства над дітьми зокрема та «самоуявлення» Святого Престолу як поборника дітей.

Повернемося до першої причини, яка стосується ролі Святого Престолу як джерела управління, навчання та законів для Вселенської Католицької Церкви. Католицька церква налічує понад один мільярд триста тисяч членів, нерівномірно

розподілених по п'яти континентах і багатьом націям [16]; це кожен шостий житель світу. Це провідна християнська конфесія у світі. Серед її прихильників є понад триста мільйонів дітей-членів, щодо яких вона має особливий обов'язок душпастирської опіки саме тому, що вони діти [17]. Святий Папа Іван Павло II описав це так: «З християнського погляду наше ставлення до дітей стає мірою нашої вірності самому Господу». [18]

Католицька церква є найбільшою у світі неурядовою організацією, яка надає освітні та соціальні послуги дітям (не всі з них є членами католицької церкви) [19]. У 2015 році в двохстах тисячах католицьких шкіл на п'яти континентах навчалося близько шістдесяти мільйонів дітей [20]. Католицька Церква з її широким охопленням дітей через дім, парафію, школу та дієцезію є однією з найбільш значущих неурядових організацій, що сприяють життю дітей на планеті Земля. Вона вже є світовим лідером у боротьбі з дитячою бідністю та відсутністю освіти, а також у підтримці міжнародних зусиль із запобігання торгівлі дітьми та дитячої порнографії та захисту дітей у конфліктах, дітей-працівників і дітей-мігрантів. Небагато організацій у світі мають настільки досконалі можливості, щоб переконувати проти насильства, якого зазнають діти в школах і вдома, і надавати дітям право голосу в дебатах. Проте вона залишається осторонь.

Тілесні покарання були настільки широко поширеним і історично визнаним явищем, особливо там, де є сильний релігійний вплив, що Святий Престол знову і знову не звертав на нього уваги як на важливий фактор у створенні та підтримці культур, де діти змушені мовчати та стають особливо вразливими перед потужними ієрархічними соціальними, державними та церковними системами та практиками, які надають пріоритетну свободу дій і зменшують відповідальність привілейованим групам дорослих, таким як батьки, пастори та вчителі [21].

Це правда, що серед широких членів Католицької Церкви існує широкий спектр поглядів на використання тілесних покарань у католицьких школах і вдома: від категорично «за» до категорично «проти». Раннім противником тілесних покарань був відомий католицький просвітитель святий Іоанн Боско в кінці дев'ятнадцятого століття [22], а нещодавно архієпископ Грегорі Аймонд з Нового Орлеана сказав: «Я не вірю вченням Католицької Церкви, як ми їх тлумачимо в 2011, виправдовуючи тілесні покарання. Мені важко уявити у будь-який спосіб чи у будь-якій формі, щоб Ісус користувався веслом». [23]

Порівняйте це зі словами Папи Франциска до багатотисячного зібрання: «Одного разу я почув, як один батько сказав, що для того, щоб дисциплінувати своїх дітей, «іноді я повинен трохи бити своїх дітей, але ніколи в обличчя, щоб не принизити їх». Папа відповів на це так: «Це чудово. У нього було почуття гідності. Він повинен покарати, зробити правильні речі, а потім йти далі». [24]

З двох поглядів, погляд Папи Франциска більше відповідає глобальній історичній перспективі, яка допускала і навіть заохочувала тілесні покарання як необхідну форму дисципліни дітей; перспектива, яка все ще широко прийнята. Архієпископ Аймонд більше узгоджується з сучасним ліберальним мисленням, на яке вплинуло право дитини на тілесну недоторканість і сучасні наукові дослідження, які не вважають тілесні покарання нейтральними чи ефективними, а навпаки. [25]

Важливо те, що погляд Папи Франциска є послідовним вченням Церкви, яке можна знайти в Катехизисі Католицької Церкви. Катехизм у своєму розділі про дисциплінарне виховання дітей [26] не використовує термін «тілесне покарання». Це не потрібно. Натомість він схвально цитує старозавітну Книгу Сираха 30:1-2: «Хто любить свого сина, не пошкодує палиці». Цю цитату взято з розділу Книги Сираха, в якому чітко сказано, що фізичне покарання дітей не тільки вважається прийнятним, а ефективною і навіть бажаною формою дисципліни, але є демонстрацією батьківської любові та способом забезпечення слухняності: «Схиляй шию, поки він малий, і бий його по боках, поки він дитина, щоб він не став упертим і не став не зважати на тебе, і так нехай буде тобі смуток серця» (Сир: 12-13). Заслугує на увагу контраст між

Старим і Новим Завітами щодо тілесних покарань дітей. Перший неодноразово закликає застосовувати тілесні покарання до дітей. Новий Заповіт нічого не говорить про це питання. Погляд Катехизму про те, що фізичне покарання батьками дитини є проявом любові, є однозначним.

Однозначною є і суперечлива точка зору Комітету з прав дитини. Сьогодні це є справжньою проблемою для Папи Франциска, Святого Престолу та Католицької Церкви. Святий Престол є державою-учасницею Конвенції ООН про права дитини (1989). Комітет з прав дитини, який постійно і регулярно стежить за виконанням Конвенції ООН про права дитини державами-учасницями, наголошує на тому, що тілесні покарання дітей у будь-якому місці, чи то в школі, чи вдома чи в суді, з будь-якої причини та незалежно від того, наскільки легкими, є неправильними та суперечить міжнародному праву прав людини, суперечить правам дитини [27]. На думку Комітету, це ображає гідність дитини і не є виправданим як дисциплінарний прийом, ані зверненням до релігійної свободи, оскільки, як зазначає Лента, «деякі християни ... тлумачать догмати своєї віри як такі, що дозволяють, заохочують і навіть вимагають використання тілесних покарань як дисциплінарного методу» [28]. Католицька Церква є першою серед таких християн.

Святий Престол раніше вільно обговорював і справді спонтанно порушував спірні питання вчення Церкви та канонічного права, а Комісія з прав дитини визнає, що вона не має жодного права відповідно до Конвенції розглядати внутрішні питання Церкви, такі як її вчення та канонічне право. Проте Святий Престол також стверджує, що як релігійна, духовна організація він зобов'язаний виконувати Конвенцію лише в тому місці, де він має фізичну територію, тобто в державі-місті Ватикан [29], і за його межами його єдиним обов'язком є схвалення Конвенції для світової аудиторії. Комітет з прав дитини рішуче відкидає ці обмеження зобов'язань Святого Престолу щодо держав-учасниць [30].

Це все далеко від 1980 року, коли обговорювалася ідея Конвенції, а на її розробку сильно вплинув поборник дітей і католицький священик канонік Джозеф Моерман. Святий Престол «брав активну участь у travaux préparatoires» [31], і коли Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй відкрила Конвенцію для націй світу для підписання та ратифікації [32], Святий Престол був одним із перших, хто підписав і ратифікувати його, зазначивши у супровідній Декларації, що «Святий Престол розглядає цю Конвенцію як належний і гідний похвали інструмент, спрямований на захист прав та інтересів дітей» [33].

Святий Престол визнає, що його ратифікація фактично створила дві держави-учасниці, міжнародну духовну організацію, яка керує католицькою церквою в усьому світі, відому як Святий престол, і крихітну державу-місто Ватикан, найменшу державу в світі, розміром приблизно, як поле для гольфу, що вміщає вісімнадцять отворів, яким керує Святий Престол і де знаходиться його адміністративний штаб.

Це правда, що Святий Престол не схожий на більшість інших держав-учасниць. Хоча вона має довгу історію співпраці з багатьма допоміжними органами ООН, спеціалізованими установами та міжнародними міжурядовими організаціями [34], вона не є державою-членом ООН. Однак єдина зі світових релігійних систем вона має статус постійного спостерігача в ООН, на отриманні якого вона наполягала. Це надає йому значні права на участь у роботі Генеральної Асамблеї ООН [35]. Як постійний спостерігач вона може підписувати та ратифікувати договори ООН. Коли вона це робить, вона бере на себе ті самі зобов'язання, що й будь-яка інша держава-учасниця.

Усі держави-учасниці, тобто всі ті, хто ратифікували Конвенцію ООН про права дитини, добровільно зобов'язуються у статті 2.1 «поважати та забезпечувати права, викладені в цій Конвенції, кожній дитині під їхньою юрисдикцією» [36]. Відповідно до статті 4 держави-учасниці зобов'язані «вживати всіх відповідних законодавчих, адміністративних та інших заходів для реалізації прав» [37], викладених у договорі. Ці зобов'язання мають на меті забезпечити реалізацію прав Конвенції про права дитини в межах окремої держави-учасниці. Держави-учасниці повинні звітувати про свій

прогрес у виконанні Договору шляхом регулярних звітів до моніторингового органу Конвенції ООН про права дитини, Комітету з прав дитини [38].

Згідно з повідомленням Комітету з прав дитини під час ратифікації Конвенції ООН про права дитини, Святий Престол «взяв на себе зобов'язання виконувати [Конвенцію ООН про права дитини] не лише на території Держави-міста Ватикан, але також як верховна влада Католицької Церкви в усьому світі через окремих осіб та інституції, які підпорядковані їй». [39]

Серед положень Конвенції ООН про права дитини є стаття 19, яка зобов'язує держави-учасниці «вживати всіх належних законодавчих, адміністративних, соціальних та освітніх заходів для захисту дитини від усіх форм фізичного чи психічного насильства».

Конвенція конкретно не згадує тілесні покарання, але Комітет з прав дитини, який виступає керівництвом і тлумачем її положень, опублікував два коментарі загального характеру щодо тілесних покарань [40], обидва з яких повідомляють державам-учасницям, що вони повинні «вжити швидких дій, щоб заборонити та скасувати всі тілесні покарання та всі інші жорстокі або такі, що принижують гідність, форми покарання дітей, і вони повинні вжити необхідних законодавчих та інших заходів з підвищення обізнаності та освіти, необхідних для припинення практики тілесних покарань».

Нинішній стан справ між Святим Престолом і Комітетом з прав людини з цього приводу є таким, що не відображає жодної честі чи довіри до Святого Престолу. Ось кілька простих фактів.

Згідно з положеннями Конвенції про права дитини, Святий Престол повинен був подати сім періодичних звітів до Конвенції про права дитини, в яких викладено та обговорено з комітетом те, як він імплементував Конвенцію. Насправді наразі він подав лише два періодичні звіти, перший у 1994 році, а другий у 2011 році. Третій мав бути поданий у 2017 році, але його досі не подано.

Перший звітний цикл був дуже скромним. Жодна зі сторін не згадувала про скандали зі зловживаннями священнослужителів у Церкві. Тілесні покарання були порушені Комісією з прав дітей на усній сесії, що відбулася в Женеві з представниками Святого Престолу. О. Раймонд Рох від Святого Престолу не засуджував це явище прямо, стверджуючи, що кожна справа була складною і залежала від того, як було застосовано покарання; якщо це було зроблено з любов'ю, з урахуванням віку, поміркованістю та розсудливістю, це було прийнятно, але якщо мотивовано ненавистю, то ні. Він стверджував, що тілесні покарання не повинні бути заборонені, доки не буде згоди між усіма відповідними професіоналами. [41] У делегації не залишилося жодних сумнівів, що Комісія з прав дитини не погоджується з цією точкою зору. Дискусія стосувалася загально церковного вчення.

Виконання Конвенції в державі-місті Ватикан було відхилено як неактуальне в письмовому звіті Святого Престолу на підставі твердження, що місто-держава Ватикан була просто робочим місцем для чиновників Ватикану. Малося на увазі, що воно не має дітей, і тому Конвенція не застосовується.

Звіт за другий період було подано в дуже зміненому контексті. На перший план вийшли скандали зі зловживаннями духовенства. Тим часом Святий Престол ратифікував і подав звіти щодо двох додаткових факультативних протоколів до Конвенції ООН про права дитини, один про торгівлю дітьми (ОПС), а інший – про дітей у збройних конфліктах (ОПАС). Вона не ратифікувала третій факультативний протокол, який встановлює процедуру розгляду скарг (ОПСР) [42].

Початкові звіти щодо двох протоколів і Другий звіт щодо Конвенції ООН про права дитини були подані, і тепер вони вперше містили суттєво розширену інформацію про місто-державу Ватикан, включно з розкриттям того, що там фактично проживає чимала кількість дітей [43]. Сам Святий Престол першим підняв питання жорстокого поводження з дітьми священнослужителями під час обговорення звіту ОПАС. Він добровільно посилався на нові заходи захисту дітей, які Церква запровадила для

вселенської Церкви, і перехресно посилався на її вчення, викладене в Катехизисі Католицької Церкви. У листуванні та обговореннях не було жодного натяку чи припущення про те, що Святий Престол вважає ці обговорення *ultra vires* компетенції Комісії з прав людини як пізніше було заявлено в 2014 році. Вони явно не обмежувалися обговоренням держави-міста Ватикан.

Комісія була обурена, коли наприкінці другого звітнього циклу Святий Престол помітно переглянув своє розуміння своїх зобов'язань держави-учасниці. Понад двадцять років після ратифікації Святий Престол вперше заявив, що для реалізації потрібна територія, і він зобов'язаний імплементувати Конвенцію ООН про права дитини та її Факультативні протоколи лише на своїй єдиній територіальній одиниці, якою є місто-держава Ватикан. Крім того, її єдиним зобов'язанням держави-учасниці як керівного органу Католицької Церкви є, загалом, як глобальний моральний авторитет просувати принципи Конвенції ООН про права дитини у всьому світі. Він не зобов'язаний змінювати свої універсальні вчення чи канонічне право, щоб вони відповідали Конвенції про права дитини. Крім того обговорення його вчень і канонічного права є ультра повноваженнями Комісії. Комісія з прав дитини не могла бути більш здивована або більш рішуче не погоджуватися.

Не допомогло й те, що Святий Престол ввів Конвенцію в оману щодо питання тілесних покарань, яке знову підняла Комісія, цього разу письмово. Ось як Святий Престол відповів у письмовій формі на запит КПД щодо свого вчення про тілесні покарання: «На міжнародному рівні Святий Престол не заохочує тілесних покарань», – а щодо тілесних покарань батьків він сказав: «У Катехизі Католицької Церкви (ККЦ, 2221–2223) терміни «тілесні покарання» або «покарання» не використовуються» [44]. Обидві заяви, кажучи дипломатично, вводять в оману. Католицький катехизм однозначно підтримує, навіть заохочує, застосування батьками тілесних покарань. Вона ніколи не виступала за припинення тілесних покарань на міжнародному рівні. КПД розглянула це питання з делегацією Церкви, і архієпископ Томазі та єпископ Шиклуна погодилися на усних слуханнях у Женеві повернути питання тілесних покарань до Святого Престолу для обговорення.

У своїх важких Заключних зауваженнях КПД розкритикувала неспроможність Святого Престолу визнати, що тілесні покарання є поза законом і Конвенцією ООН про права дитини, і попросила його прийняти «керівництва та правила, які чітко забороняють тілесні покарання дітей у католицьких школах або католицьких установах, які працюють з і для дітей і в домі». Вона рекомендувала Святому Престолу: «Забезпечити, щоб тлумачення Святого Письма як такого, що не допускає тілесних покарань, було відображене в навчанні та інших видах діяльності Церкви та включено до всієї богословської освіти та навчання [45]. На сьогоднішній день цього не зроблено, хоча в 2019 році Святий Престол заборонив тілесні покарання дітей співробітниками Ватикану в державі Ватикан. Цього буде недостатньо, щоб виправдати очікування Комітету з прав дитини, але виникає питання, чому, якщо Святий Престол заборонив тілесні покарання в державі-місті Ватикан, він не вносить таких же змін у своє вчення для Вселенської Церкви. Він створив власну аномалію.

Будучи провідним глобальним моральним голосом і провідним християнським глобальним голосом, який стикається з остаточним занепадом на Заході, частково підживленим його історією ігнорування тяжкого становища дітей-жертв, ось Богом дана проблема, яку Святий Престол міг би прояснити, розсіявши темряву мільйонів дітей у всьому світі і ставши першим чемпіоном серед дітей. Але це не сталося.

Насправді, наступний звіт Святого Престолу до Комісії з прав людини стосуватиметься набагато більшого, ніж тілесні покарання. Тим часом дискусія про насильство над дітьми перейшла до інших пов'язаних питань, таких як, наприклад, конверсійна терапія, женоненавистництво та гомофобія, до яких глибоко причетна Церква. Існує також розширений перелік невирішених питань, які, як очікується, має розглянути Святий Престол [46]. Вони включають наполягання на тому, щоб Святий Престол здійснив комплексний перегляд своєї нормативної бази, включаючи

канонічне право, щоб переконатися, що воно повністю відповідає Конвенції ООН про права дитини. Він не зробив цього досі, хоча вніс незначні зміни до канонічного права, щоб передбачити нові процедури звітності про зловживання та механізми відповідальності для єпископів і релігійних настоятелів [47], а також нові злочини та покарання для священнослужителів, які вчинили сексуальне насильство [48]. Він також не запровадив механізм високого рівня для координації реалізації прав дітей у всій Церкві та її інституціях, як це рекомендував Комітет, хоча у 2013 році він створив спеціальний офіс у Державі-місті Ватикан для нагляду за виконанням міжнародних угод, до яких належить Церква. Місто-держава Ватикан є державою-учасницею. Це включає Конвенцію про права дитини, що призвело до створення іншого Святого Престолу аномалії, що три дюжини дітей у державі Ватикан можуть покладатися на захист Конвенції, оскільки Святий Престол є державою-учасницею, але триста мільйонів дітей, які є католиками, не можуть. Святий Престол ще не запровадив навчання Конвенції в католицьких школах, освітніх програмах, програмах підготовки вчителів і семінаріях. Святий Престол погодився переглянути канонічне право з метою скасування статусу нелегітимності. Це ще не зроблено. КПД буде особливо зацікавлено нещодавно внесеними змінами до Папської комісії з питань захисту неповнолітніх, створеної Папою Франциском у 2014 році [49]. КПД привітала його створення, але закликала, щоб новостворена комісія була незалежним органом, здатним розслідувати звинувачення в жорстокому поводженні з дітьми священнослужителями та адміністративні порушення в таких випадках. Але нічого з того. Їй не було нічого сказати на тему тілесних покарань чи конверсійної терапії, і хоча спочатку вона діяла незалежно від Курії, у 2022 році вона була включена до дисциплінарної секції Конгрегації Доктрини Віри, куріального органу, який очолювала колишній член Комісії Марі Коллінз, звинуваченої у перешкоджанні роботі Комісії, внаслідок чого вона подала у відставку [50].

Досі не вдалося вийти з глухого кута у відносинах між КПД і Святим Престолом. Остання залишається державою-учасницею Конвенції про права дитини з усіма зобов'язаннями, що випливають з цього. У цьому відношенні він показав погані результати, але що ще гірше, він втратив свій авторитет як захисника дітей і захисника Христа. Тепер Святий Престол має повернути цю довіру. Заради дітей і заради Христа тілесні покарання можуть бути хорошим початком і навіть кращим місцем, щоб допомогти покласти край найбільш довготривалій, поширеній і непродуманій формі насильства над дітьми.

Посилання:

[1] Конвенція ООН про права дитини = КООНПД, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року і набула чинності 2 вересня 1990 року.

[2] Слово «дитина», яке використовується тут, означає особу віком до вісімнадцяти років. У канонічному праві Католицької Церкви для Вселенської Церкви таку особу називають «неповнолітньою» (див. КОДЕКС КАНОНІЧНОГО ПРАВА, 1983, канон 97 §1). У Місті-державі Ватикан, яке управляється Святим Престолом, дитина називається неповнолітньою та є особою віком до вісімнадцяти років. У статті 1 Конвенції ООН про права дитини 1989 року (=КООНПД) «дитина» — особа віком до вісімнадцяти років, якщо повноліття не досягнуто раніше відповідно до законодавства, що застосовується в юрисдикції, в якій вона проживає.

[3] Пор. Звіти ГЛОБАЛЬНОЇ МІЖКОНФІЛІЙНОЇ КОМІСІЇ про «конверсійну терапію» в Угорщині та країнах Карибського басейну доступні за адресою: <https://globalinterfaith.lgbt/research-2/>. За підтримки Міністерства закордонних справ, Співдружності та розвитку, Глобальна міжконфесійна комісія з питань життя ЛГБТ+ (GIC+) замовила дослідження в цих двох звіти, які надають переконливі докази шкоди, заподіяної ЛГБТ+ людям, зокрема ЛГБТ+ дітям і молоді, у ворожих до них культурах. Дослідження проводилося під наглядом Консультативної ради дослідників і проводилося за підтримки місцевих неурядових організацій. Це показує значно вищий рівень спроб суїциду, суїцидальних думок і самошкоджень у тих, хто пройшов «конверсійну терапію», часто заохочувану та практиковану їхніми батьками, медичними працівниками та релігійними лідерами, порівняно з тими з ЛГБТ+ спільноти, які пройшли не проходили жодної форми «конверсійної терапії».

[4] Пор. КОМИТЕТ З ПРАВ ДИТИНИ (=КПД), «Загальний коментар № 20 щодо реалізації прав дитини в підлітковому віці», 2016, пп. 34; 50. <https://www.refworld.org/docid/589dad3d4.html>.

[5] Напр. Албанія, Аргентина, частини Австралії, Бразилія, Чилі, Еквадор, Франція, Німеччина, Греція, Індія, Мальта, Самоа, частини Іспанії, Тайвань, Нова Зеландія, частини Сполучених Штатів і Уругваю.

[6] Напр. Данія, Фінляндія, Ірландія, Ізраїль, Норвегія та Великобританія

[7] Заборони не обов'язково означають криміналізацію чи покарання за тілесні покарання. Практика залежить від юрисдикції. Щоб переглянути актуальну статистику, див.: <https://endcorporalpunishment.org/countdown/>

[8] ПАТРИК ЛЕНТА, Тілесне покарання. Філософська оцінка (2020 Routledge Ny, Oхon),

[9] Папська рада у справах сім'ї провела багато конференцій, випустила кілька публікацій, у тому числі Хартію прав сім'ї (1983), але вона ніколи не розглядала тілесні покарання дітей, хоча й визнавала право дитини на тілесну недоторканість. Див. Пор. ПАПСЬКА РАДА СІМ'Ї, Діти. Весна родини, II. Рада ніколи не консультувала Святий Престол щодо внутрішніх змін у церковному законодавстві чи навчанні, що стосується прав і обов'язків дітей. Його місія розглядалася виключно як пов'язана з поширенням, а не дослідженням вчення, законів і практики Церкви.

[10] Апостольська конституція Папи Франциска Praedicate evangelium від 5 травня 2022 р. об'єднала Конгрегацію католицької освіти з Папською радою з питань культури, щоб створити новий Дикастерій з питань культури та освіти.

[11] Коли Папська комісія з питань захисту неповнолітніх була вперше створена Папою Франциском у 2014 році, вона сформувала велику кількість робочих груп, пізніше скорочену до шести, жодна з яких, здається, судячи з останніх запитів автора, не розглядала питання тілесне покарання.

[12] Пор. Звіт про виступ Папи Франциска на загальній аудієнції на площі Святого Петра 4 лютого 2015 р. доступний за посиланням [from https://www.cbc.ca/news/world/pope-francis-says-ok-to-spank-children-if-their-dignity-is-kept-1.2947099](https://www.cbc.ca/news/world/pope-francis-says-ok-to-spank-children-if-their-dignity-is-kept-1.2947099)

[13] Пор. Наприклад, УРЯД ІРЛАНДІЇ, звіт Райана; звіт Мерфі; Доповідь Папороті; звіт Клойна; УРЯД НІДЕРЛАНДІВ, звіт Дітмана; УРЯД ВІКТОРІЇ, звіт Cummins; ПРАВОВА КОМІСІЯ КАНАДИ, Звіт про відновлення гідності; УРЯД АВСТРАЛІЇ, звіт Королівської комісії.

[14] Пор. КПД, Загальний коментар №. 8, Право дитини на захист від тілесних покарань та інших жорстоких або таких, що принижують гідність, форм покарання, 21 серпня 2006 CRC/C/GC/8; Загальний коментар № 13, Право дитини на свободу від усіх форм насильства, 18 квітня 2011 р., CRC/C/GC/13.

[15] Пор. Конвенція про права дитини, Заключні зауваження до Другої періодичної доповіді Святого Престолу щодо Конвенції про права дитини, 25; 39.

[16] Пор. За оцінками Папського щорічника за 2020 рік (Annuario Pontificio), на кінець 2018 року кількість охрещених католиків у світі становила приблизно 1,329 мільярда.

[17] Важко отримати точні статистичні дані щодо кількості католиків віком до вісімнадцяти років, але оскільки більшість є педохрещеними, а загальна когорта віком до п'ятнадцяти років становить 26% населення світу, я використала робочу оцінку, згідно з якою існує понад триста мільйонів дітей-членів, а католицька церква нараховує принаймні 26 відсотків загального католицького населення, яке становить 1,2 мільярда. Пор. ВІДДІЛ ООН ЕКОНОМІЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ, ВІДДІЛ НАСЕЛЕННЯ, Перспективи народонаселення світу. Редакція 2017 р., 1; БЮРО ДОВІДКОВОЇ ДОВІДКИ НАСЕЛЕННЯ, таблиця даних про населення світу за 2012 рік, 10. Демографічний розподіл дітей-католиків відрізняється за континентами. Наприклад, діти до п'ятнадцяти років складають 41 відсоток населення Африки, але лише 26 відсотків усього населення світу. Пор. ВІДДІЛ ООН УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПИТАНЬ, ВІДДІЛ НАСЕЛЕННЯ, Перспективи народонаселення світу. Редакція 2017 року, 10.

[18] ІВАН ПАВЛО II, «Лист до Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй з нагоди Всесвітнього саміту в інтересах дітей», 22 вересня 1990 р., AAS 83 (1991) 358-361.

[19] Пор. СВЯТИЙ ПОСТОЛ, ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАРІАТ, ЦЕНТРАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ СТАТИСТИКИ ЦЕРКВИ, Annuario Statisticum Ecclesiae 2015, 281-290; 355; CRC, Короткий протокол 1852-го засідання від 16 січня 2014 р. Обговорення Другої періодичної доповіді Святого Престолу, 27; Архиепископ Сільвано Марія Томазі, тодішній постійний спостерігач місії Святого Престолу при ООН (Женева), як повідомляється в недослівному резюме, повідомив КПЦ, що шістьдесят відсотків учнів католицьких шкіл не сповідують католицької віри; пор. CRC, Короткий протокол 1852-го засідання від 16 січня 2014 р. Обговорення Другої періодичної доповіді Святого Престолу, 28

[20] Пор. СВЯТИЙ ПОСТОЛ, ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАРІАТ, ЦЕНТРАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ СТАТИСТИКИ ЦЕРКВИ, Annuario Statisticum Ecclesiae 2015, 281-290. Понад сім мільйонів було в 73 489 дитячих садках, тридцять три мільйони в дев'яносто п'яти тисячах початкових шкіл і двадцять мільйонів в сорока семи тисячах середніх шкіл.

[21] ІНІЦІАТИВА СПІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ВІРИ ТА МІСЦЕВИХ СПІЛЬНОТ(JLI), Фактичний посібник щодо припинення насильства щодо дітей, доступний за адресою: <https://www.unicef.org/blog/giving-children-voice-against-violence-role-of-faith-actors>

[22] Пор. DON BOSCO, "Il Sistema Preventivo Nella Educazione Della Gioventu", in The Constitutions of the Society of St. Francis, (Рим, 1984), 246-253.

[23] Пор. <https://www.catholicnewsagency.com/news/22104/archbishop-aymond-bans-corporal-punishment-from-new-orleans-catholic-school#:~:text=Archbishop%20Gregory%20Aymond%20of%20New%20Orleans%20said%20that,though%20many%20parents%20and%20alumni%20support%20the%20practice.>

[24] Пор. Звіт про виступ Папи Франциска на загальній аудієнції на площі Святого Петра 4 лютого 2015 р. доступний за посиланням: <https://www.cbc.ca/news/world/pope-francis-says-ok-to-spank-children-if-their-dignity-is-kept-1.2947099>

[25] Пор. ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, «Тілесні покарання та здоров'я» 23.11.2021 доступно на <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/corporal-punishment-and-health>

[26] Пор. Катехизм Католицької Церкви, (1989), параграф 2223.

[27] Пор. КПД, Загальний коментар №. 8; Загальний коментар № 13.

[28] Пор. Лента, вище.

[29] Пор. СВЯТИЙ ПРЕСТОЛ, Коментарі до Заключних зауважень Комісії щодо Другої періодичної доповіді щодо Конвенції про права дитини, б.

[30] Пор. Конвенція про права дитини, Заклучні зауваження до Другої періодичної доповіді Святого Престолу щодо Конвенції про права дитини, IV А. 14.

[31] СВЯТИЙ ПРОСТОЛ, Початкова доповідь Комітету прав людини щодо Конвенції про права дитини, 12. Пор. Ред. С. ДЕТРИКА – Дж. ДУКА – Н. КЕНТУЕЛЛА, Комітет прав людини ООН. A guide to the travaux préparatoires (Dordrecht 1992).

[32] Конвенція ООН про права дитини (КООНПД) була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року. Вона набула чинності 2 вересня 1990 року.

[33] Пор. Документ про приєднання Святого Престолу до Конвенції ООН про права дитини, 20 квітня 1990 р.

[34] Пор. ГА ООН, П'ятдесят восьма сесія, Резолюція А/58/314 «Участь Святого Престолу в роботі Організації Об'єднаних Націй», 16 липня 2004 р. ГА ООН відзначила широке членство Святого Престолу в різних допоміжних органах ООН, спеціалізованих установах і міжнародних міжурядових організаціях, включаючи Виконавчий комітет Програми Верховного комісара ООН у справах біженців, Конференцію ООН з торгівлі і розвитку, Всесвітня організація інтелектуальної власності, Міжнародне агентство з атомної енергії, Організація із заборони хімічної зброї, Підготовча комісія Організації Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань і Міжнародний комітет військової медицини. ГА ООН також відзначила участь Святого Престолу в якості спостерігача в численних ООН і міжнародних спеціалізованих установах, включаючи Продовольчу та сільськогосподарську організацію, Міжнародну організацію праці, Всесвітня організація охорони здоров'я, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку, Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку і Всесвітня туристична організація, а також у Світовій організації торгівлі. Також було відзначено повноправне членство Святого Престолу в Організації з безпеки та співробітництва в Європі та участь запрошених спостерігачів у Раді Європи, Організації американських держав та Африканському Союзу, а також той факт, що його регулярно запрошують брати участь у головних засіданнях Азіатсько-Африканської консультативно-правової організації а також у Світовій організації торгівлі. Також було відзначено повноправне членство Святого Престолу в Організації з безпеки та співробітництва в Європі та участь запрошених спостерігачів у Раді Європи, Організації американських держав та Африканському Союзу, а також той факт, що його регулярно запрошують брати участь у головних засіданнях Азіатсько-Африканської консультативно-правової організації а також у Світовій організації торгівлі. Також було відзначено повноправне членство Святого Престолу в Організації з безпеки та співробітництва в Європі та участь запрошених спостерігачів у Раді Європи, Організації американських держав та Африканському Союзу, а також той факт, що його регулярно запрошують брати участь у головних засіданнях Азіатсько-Африканської консультативно-правової організації

[35] Статут ООН, засновницький документ Організації Об'єднаних Націй, підписаний 26 червня 1945 року та набув чинності 24 жовтня 1945 року, не передбачав статусу Постійного спостерігача. Він базується на звичаях і практиці, що походять з перших днів існування ООН, і спочатку був розроблений, щоб дозволити Швейцарії брати участь у роботі ООН. Згодом Австрія, Фінляндія, Італія та Японія були призначені постійними спостерігачами. Вони як і Швейцарія з часом стали повноправними членами ООН. Святий Престол став постійним спостерігачем в ООН 6

квітня 1964 року в результаті обміну листуванням, ініційованим Павлом VI між Святим Престолом і Генеральним секретарем ООН У. Таном. Відтоді Святий Престол запрошували брати участь у засіданнях усіх сесій ГА ООН. Цей статус було підтверджено та розширено резолюцією ГА ООН від 16 липня 2004 року. Хоча Святий Престол не має права голосу в ГА ООН, він може відвідувати та брати участь у дебатах, здійснювати право на відповідь, поширювати свої документи та позиційні документи як а також резолюції та рішення співавторів. (Див. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй, П'ятдесят восьма сесія, Резолюція А/58/314, про участь Святого Престолу в діяльності Організації Об'єднаних Націй, 16 липня 2004 р.)

[36] Конвенція ООН про права дитини, ст. 2.1.

[37] Конвенція ООН про права дитини, ст. 4.

[38] Конвенція ООН про права дитини, ст. 44.1, б

[39] КПД, Заключні зауваження до Другої періодичної доповіді Святого Престолу, 8

[40] Пор. КПД, Загальний коментар №. 8 та Загальний коментар № 13.

[41] КПД, Короткий протокол 256-го засідання, що відбулося 14 листопада 1995 р. Обговорення початкової доповіді Святого Престолу, 23.

[42] OPAC = Факультативний протокол щодо участі дітей у збройних конфліктах, А/RES/54/263 від 25 травня 2000 р.; OPSC = Факультативний протокол щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії, А/RES/54/263, прийнятий 25 травня 2000 р.; ОРСР = Факультативний протокол щодо процедури зв'язку, А/RES/66/138, прийнятий 19 грудня 2011 року.

[43] СВЯТИЙ ПОСТОЛ, Початкова доповідь Комітету з прав людини щодо OPSC, 59 «Станом на 8 лютого 2008 р. було п'ятсот п'ятдесят два громадянина; чотирнадцяти громадянам не виповнилося 14 років, а сімнадцяти – до 18 років. Жителів було двісті шістдесят три; дев'ятьом було менше 14 років, а сімнадцяти – менше 18 років»

[44] Святий Престол, Відповіді на перелік питань, порушених Комітетом прав дитини щодо Другої періодичної доповіді щодо Конвенції про права дитини, 38.

[45] Пор. КПД, Заключні зауваження до Другої періодичної доповіді Святого Престолу щодо Конвенції про права дитини, 39-40.

[46] Пор. КПД, Заключні зауваження до Другої періодичної доповіді Святого Престолу щодо КПД ООН.

[47] Пор. ПАПА ФРАНЦИСК, Апостольський лист, виданий *Motu proprio, Vos estis lux mundi*, 7 травня 2019 р. Доступно за посиланням: https://www.vatican.va/content/francesco/en/motu_proprio/documents/papa-francesco-motu-proprio-20190507_vos-estis-lux-mundi.html

[48] Пор. КОНГРЕГАЦІЯ ДОКТРИНИ ВІРИ, Норми щодо правопорушень, які належать Конгрегації доктрини віри (11 жовтня 2021 р.); Посібник щодо деяких процедурних питань у справах про сексуальне насильство над неповнолітніми, вчинене священнослужителями (5 червня 2022 р.). Версія 2. Доступно на https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/doc_doc_index.htm

[49] Франциск, Інститут хірографа Папської комісії з питань захисту неповнолітніх, 24 лютого 2014 р., AAS107 (2014) 562-563. Папська комісія з питань захисту неповнолітніх є виключно консультативним органом з питань політики. Вона не має повноважень щодо отримання або винесення рішення щодо окремих звинувачень. Повідомляється, що перед узгодженням компетенції Комісії архієпископ Томазі повідомив КПД, що новостворену Папську комісію з питань захисту неповнолітніх можна розглядати як «перший крок до створення незалежного органу для безпосереднього прийому скарг від неповнолітніх». КПД, Короткий протокол 1852-го засідання від 16 січня 2014 р. Обговорення Другої періодичної доповіді Святого Престолу, 25. У його повноваженнях уточнюється, що він є дорадчим органом з питань політики і не має жодної ролі в розгляді індивідуальних скарг. Пор. Державний секретар, Статут Папської комісії з питань захисту неповнолітніх від 21 квітня 2015 р., AAS 107 (2015) 564-567. Святий Престол не ратифікував (Третій) Факультативний протокол Конвенції про права людини щодо процедури повідомлень (2011), який встановив елементарний механізм подання скарг.

[50] Пор. ПЕТСІ МАКГАРРІ, «Марі Коллінз подала у відставку з Ватиканського органу захисту дітей», *The Irish Times*, 1 березня 2017 р., доступно за адресою <https://www.irishtimes.com/news/social-affairs/religion-and-beliefs/marie-collins-resigns-from-vatican-child-protection-body-1.2993428>.